

SIGNALEREN

VERBINDEN

VERSTERKEN

Twee jaar jongerenwerk in school

INHOUDSOPGAVE

Hoofdstuk	Pagina
1. Inleiding	4
2. De werkwijze van jongerenwerk in school.....	6
3. Resultaten van het jongerenwerk in school.....	11
4. Vooruitblik: hoe verder?.....	22
5. Conclusie.....	29
6. Meer informatie	30

Colofon

Auteur: Sarah Limburg, DOCK/Samen voor Jongeren Amsterdam

Eindredactie: Martine Borgdorff

Afzender: Samen voor Jongeren Amsterdam - Combiwel, DOCK,
Dynamo, PerMens, Swazoom, The Mall de Baarsjes

Ontwerp en illustraties: M-space grafisch ontwerpers

December 2022

1. Inleiding

In deze nota brengen we kennis en informatie samen over jongerenwerk op de plek waar jongeren een groot deel van hun dagelijks leven doorbrengen: in school. Jongerenwerk in school heeft in Amsterdam goed vorm gekregen én positieve impact op leerlingen en in school. In dit document willen we laten zien hoe belangrijk continuïteit van dit programma is om de ingeslagen weg te kunnen vervolgen en de bereikte positieve resultaten niet verloren te laten gaan.

Opgroeien in Amsterdam

Voor sommige jongeren is opgroeien in Amsterdam een flinke uitdaging. De signalen zijn zorgwekkend: toenemende armoede, tieners die op jonge leeftijd voor criminele klusjes worden geronseld, mentale gezondheid onder druk. De coronacrisis leidde tot verdere toename van mentale problemen bij jongeren in Nederland – met in sommige gevallen ook vaker suïcidale gedachten tot gevolg. Dit zorgt logischerwijs voor problemen op verschillende terreinen en maakt dat zij minder goed toekomen tot leren.

Jongeren en hun ouders kunnen hierbij alle steun gebruiken. Maar het jeugdhulpsysteem piept en kraakt en de wachtlijsten om zorg te krijgen zijn lang. En ondanks goede voornemens is

sinds de transitie van de jeugdhulp in 2015 weinig geïnvesteerd in preventie¹. Scholen hebben hun handen vol aan het meegeven van basisvaardigheden aan leerlingen.² En ze bieden ondersteuning en zorg in school. Het jongerenwerk vult dit aan door naast de jongere staan en te ondersteunen met oog voor de bredere leefwereld, thuis, online en in de wijk. Op deze manier werken scholen en jongerenwerk samen aan het versterken van kansengelijkheid in het onderwijs.

Het grote verschil

In het omgaan met de uitdagingen die jongeren tegenkomen, maakt het jongerenwerk een groot verschil. Jongerenwerkers spreken de taal van jongeren en van de buurt en hebben daarmee makkelijker toegang tot groepen die anders onder de radar blijven. Jongerenwerkers kunnen laagdrempelige ondersteuning bieden aan jongeren op hun weg naar volwassenheid, ook aan jongeren die voor bijvoorbeeld hulpverleners moeilijker bereikbaar zijn. Dat doen ze door daar te zijn waar jongeren zijn en contact te maken, te signaleren, motiveren, opvoeden en activeren. Jongerenwerkers werken daarbij samen met ouders, scholen, jeugdhulp, wijkteams en politie. Jongerenwerkers hebben ook een grote rol bij het voorkomen van problemen bij jongeren. Denk aan schooluitval, werkloosheid, overlast, uitsluiting en radicalisering. Jongerenwerk is alles bij elkaar een kansrijk instrument om kwetsbare jongeren de kans te geven om in Amsterdam op te groeien tot betrokken, actieve en zelfstandige volwassenen.

-
- 1 Friele, R.D., Bruning, M.R., Bastiaanssen, I.L.W., Boer, R. de, Bucx, A.J.E.H., Groot, J.F. de, Pehlivan, T., Rutjes, L., Sondejker, F., Yperen, T.A. van, Hageraats, R. Eerste evaluatie Jeugdwet: na de transitie nu de transformatie. Den Haag: ZonMw, 2018.
 - 2 Rapport 'De Staat van het Onderwijs 2022', Inspectie van het Onderwijs, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Een mogelijk risico van samenwerking tussen jongerenwerkers en onderwijs is dat het jongerenwerk taken van scholen overneemt. Het lerarentekort vergroot dit risico aangezien er soms 'handjes' nodig zijn of bepaalde expertise onder schoolmedewerkers mist vanwege openstaande vacatures. De primaire taak van onderwijs is kennisoverdracht en jongeren hierin begeleiden. Maar jongeren ervaren soms worstelingen in andere leefdomeinen: een moeilijke situatie thuis, invloed van verkeerde vrienden uit de buurt of aanleg voor neerslachtigheid. Dit kan prestaties en motivatie voor school negatief beïnvloeden.

Scholen hebben hier een verantwoordelijkheid in, maar krijgen met het jongerenwerk hulp vanuit een rol met andere expertise en competenties, vanuit een ander leefdomein dan school. Het jongerenwerk en school zijn beide aparte voorzieningen die vanuit eigen professionaliteit samenwerken in een gezamenlijke aanpak voor leerlingen van de school, in school en in de buurt. Vanuit partnerschap en complementariteit werken school en jongerenwerk samen aan het welzijn van jongeren om zo de mogelijkheid tot leren te verhogen. Het feit dat jongerenwerkers uit een ander domein komen en niet in dienst zijn van de school maakt dat ze zaken op een andere manier kunnen aanpakken dan de school en vanuit meer gelijkwaardigheid naast een jongere kunnen staan. En dat is nou net de kracht van het jongerenwerk in school. ■

2. De werkwijze van jongerenwerk in school

Professioneel jongerenwerk

Het jongerenwerk kan een belangrijke schakel zijn in het voorkomen van zorg, schooluitval en criminaliteit.³ Als laagdrempelige voorziening in de sociale basis begeleiden jongerenwerkers jongeren tussen de 10 en 23 jaar bij het volwassen worden en het vinden van hun plaats in de samenleving. De behoeften en knelpunten van deze jongeren bepalen de doelen, doelgroep en werkwijze van het jongerenwerk. Door zich te verdiepen in de omgeving van jongeren, interesse te tonen, vertrouwen te geven en met kennis van sociale

‘Wanneer er iets in de wijk gebeurt ’s avonds of in het weekend, zijn jongerenwerkers in staat de verbinding te leggen met school op de eerstvolgende schooldag.’

Farid Bouchlaghmi, adviseur Platform JEP, ministerie SZW

3 Sieckelinck, S. (2022). Professioneel jongerenwerk: een love tori. Academische Uitgeverij Eburon,.

media en straatcultuur zijn jongerenwerkers in staat een sterke band op te bouwen met jongeren in de stad. Ze zetten daarbij hun eigen ervaringen in en fungeren als rolmodellen die jongeren positief kunnen bevestigen. In onderzoeken geven jongeren zelf aan dat zij door het laagdrempelige karakter van het jongerenwerk zichzelf durven zijn, vragen durven stellen en vrijuit praten over hun problemen.^{4,5}

Jongerenwerkers verbinden de vier domeinen in de leefwereld van jongeren met elkaar: school/werk, straat/wijk, thuis en de online wereld. Het jongerenwerk is precies daar waar jongeren zijn: in de wijk, op pleintjes, in speeltuinen en in school. Vanuit jongeren-centra worden zinvolle, informatieve en aansprekende activiteiten georganiseerd en vindt open inloop plaats.

De benadering van de jongerenwerkers is positief en gericht op wat jongeren kunnen en willen leren, in plaats van op wat niet lukt of beter moet. Ook ouders kunnen bij de jongerenwerkers terecht met vragen. Jongerenwerkers geven ouders advies en informatie over de leefwereld van hun kind.

-
- 4 Metz, J.W., & Sonneveld, J.J.J. (2013). Het mooie is dat je er niet alleen voor staat. Individuele begeleiding van jongeren. Amsterdam: SWP
- 5 Koops, K., Metz, J.W., & Sonneveld, J.J.J. (2013). “Wij zijn de brug naar zelf aan de slag gaan”; Onderzoeksrapport over de werking en resultaten van Ambulant Jongerenwerk in de grote stad. Amsterdam

De school als werkplaats

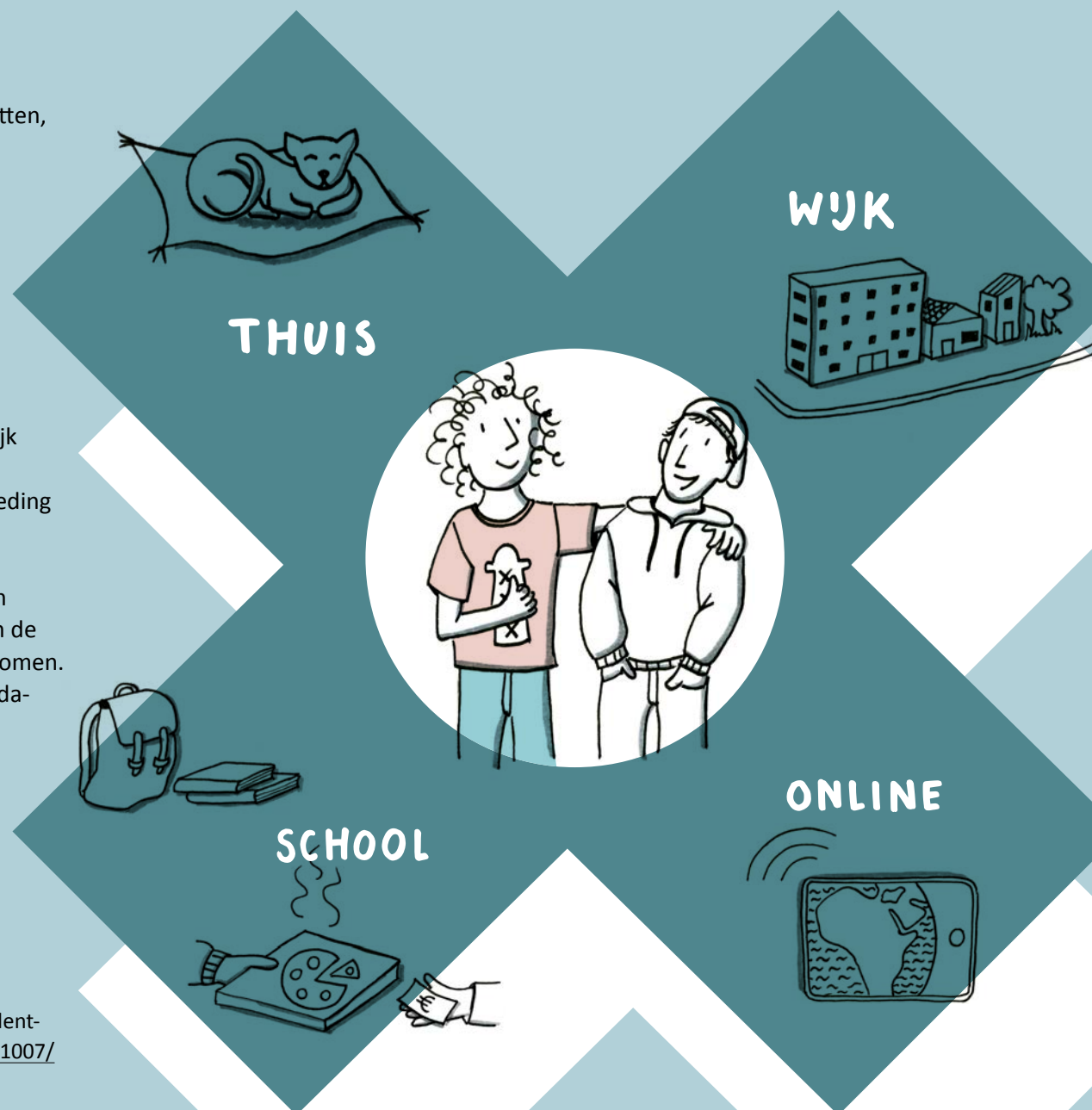
Ondanks dat kinderen een groot deel van de tijd op school zitten, vindt het grootste deel van hun ontwikkeling buiten school plaats. Denk aan opvoeding, gezins- en familierelaties, huiswerk maken en bijbaantjes, bezoeken naar andere landen of musea.

Tussen kinderen bestaan grote verschillen in wat zij van huis uit meekrijgen en hoe groot of klein de wereld is die zij kennen. Maar bijna alle kinderen gaan naar school en school is in veel gevallen ook een veilige en vertrouwde omgeving voor kinderen. De school vormt samen met organisaties, verenigingen en bewoners uit de wijk een 'pedagogische civil society': een samenleving waarin de volledige omgeving betrokken is bij de ontwikkeling en opvoeding van kinderen en jongeren.⁶

Alles bij elkaar groeit de huidige generatie jongeren op in een snel veranderende en complexe samenleving. Het belang van de pedagogische taak van het jongerenwerk is zo verder toegenomen. De digitale ontwikkelingen maken dat de invloed van niet-pedagogische actoren op de gewoonten, normen en waarden van jongeren ook groter wordt. In deze vloeibare samenleving zoeken jongeren en hun opvoeders naar 'eigentijdse houvasten'⁷. Het jongerenwerk neemt daar een rol in.

6 Ketner, S., Flikweert, M., Steketee, M. (2011). Van faciliteren naar verbinden. De pedagogische opdracht van het jongerenwerk. Wmo Essay 07

7 Kooijmans, M. Talentologie, voorbij een neoliberale focus op talentontwikkeling. *Jeugdbeleid* 13, 13–37 (2019). <https://doi.org/10.1007/s12451-019-00199-7>

Samen voor Jongeren Amsterdam

Sinds eind 2019 is het jongerenwerk in scholen voor voortgezet onderwijs in Amsterdam concreet beschreven, voorbereid, uitgevoerd en doorontwikkeld. Het samenwerkingsverband *Samen voor Jongeren Amsterdam*, bestaand uit zes jongeren- en veldwerkorganisaties, publiceerde eind 2019 een voorstel om in Amsterdam structureel aan de slag te gaan met jongerenwerk in school.⁸ Hierin zijn de kaders en ambities van de organisatie geschetst. Daarbij is uitgebreid geput uit bestaande theoretische en praktische kennis uit bestaande praktijken in Amsterdam of elders in het land. Vervolgens is het project Jongerenwerk in School gestart binnen het gemeentelijk programma Positief Perspectief. De gemeentelijke afdelingen jeugd, zorg en onderwijs en het Samenwerkingsverband voortgezet onderwijs

8 <https://www.dynamo-amsterdam.nl/nieuws/sterk-jongerenwerk-amsterdam/>

Amsterdam- Diemen werken hierin nauw samen als gezamenlijke opdrachtgevers en in partnerschap met Samen voor Jongeren Amsterdam.

In 2021 is Jongerenwerk in School gestart op 20 vo-scholen in Amsterdam⁹. In 2022 zijn daar nog eens 15 scholen bijgekomen dankzij de inzet van middelen uit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Op dit moment, najaar 2022, wordt het jongerenwerk op zeven scholen in totaal, waarvan drie vso-scholen, volledig gefinancierd door het Samenwerkingsverband voortgezet onderwijs Amsterdam-Diemen. De financiering voor het project loopt tot de zomervakantie van 2024.

9 19 scholen zijn gefinancierd door de Gemeente Amsterdam afdeling Jeugd en Onderwijs en het Samenwerkingsverband voortgezet onderwijs Amsterdam-Diemen. Eén school is volledig door het Samenwerkingsverband voortgezet onderwijs Amsterdam-Diemen gefinancierd.

Hoe werkt jongerenwerk in school

Jongerenwerkers in school horen en zien leerlingen in een vroeg stadium. Zij kennen in veel gevallen de jongere, hun broers, zussen en ouders vanuit het werk in de wijk. Ze kunnen daarom snel signaleren als een leerling het moeilijk heeft en ondersteuning bieden. De jongerenwerkers zijn zichtbaar aanwezig: werken vanuit presentie, zijn er in de pauzes en na school, organiseren inloop-

momenten en activiteiten binnen en buiten school en bieden lichte individuele coaching. Wanneer nodig zorgen ze ervoor dat leerlingen terecht komen bij hulpverlening. Zo vervult het jongerenwerk een preventieve taak: ondersteunend en aanvullend op de schoolmedewerkers, zorgstructuur en schoolveiligheidsstructuur. Het jongerenwerk levert een bijdrage aan het voorkomen van schooluitval en verzuim en draagt bij aan een positief pedagogisch klimaat in school.

Samenwerking in school

Om de samenwerking tussen jongerenwerk en school goed te laten verlopen is omschreven hoe de samenwerking het beste vorm kan krijgen¹⁰. Om tot goede samenwerking te komen, worden een aantal vaste stappen doorlopen. Het is erg belangrijk dat de samenwerking optimaal verloopt en continu aandacht krijgt omdat daarmee de positieve impact op leerlingen wordt vergroot. Zo komt uit onderzoek¹¹ dat wanneer scholen en jongerenwerkorganisaties aan bepaalde voorwaarden voldoen, de samenwerking grote kans heeft om succesvol te zijn. Denk aan draagvlak binnen de school, een sterk team jongerenwerkers en facilitering van het jongerenwerk binnen school. ■

10 <https://www.dock.nl/wp-content/uploads/2021/03/Propositiejongerenwerk-in-school-september-2020.pdf/>

11 Rijnders, J., Manders, W., & Metz, J. (2021). Werkzame elementen en randvoorwaarden in de samenwerking tussen jongerenwerk en scholen voor voortgezet onderwijs. *Journal of Social Intervention: Theory and Practice*, 30(3), 17-36. <https://www.journalsi.org/articles/abstract/661/>

Stap

1

Aanvraag

Scholen die jongerenwerk in school willen, schrijven eerst een subsidieaanvraag samen met de jongerenwerkorganisatie. In de aanvraag komt aan bod waarom de school jongerenwerk wil inzetten, welke subdoelen zij hiermee willen behalen en op wat voor manier de jongerenwerkers en school aan deze doelen gaan werken. Ook geeft de school aan te voldoen aan randvoorwaarden, zoals een vast aanspreekpunt/contactpersoon, zorgen voor draagvlak binnen de school en het ter beschikking stellen van een ruimte voor jongerenwerkers. Het jongerenwerk geeft aan samen te werken met partners als het Ouder en Kind Team en veldwerk en zorg te dragen voor voldoende, kundige jongerenwerkers.

Stap

2

Start

Na toekenning vindt er een startgesprek plaats. Tijdens dit startgesprek worden verwachtingen over en weer geuit en afspraken vastgelegd in het startdocument. Denk aan werktijden, schoolspecifieke doelen, welke ruimtes beschikbaar zijn voor jongerenwerkers, eerste ideeën voor introducties aan leerlingen en docenten en een overlegstructuur.

Stap

3

Voortgang

Gedurende het jaar vullen jongerenwerkorganisaties en scholen op meerdere momenten een voortgangsrapportage in als verantwoording naar opdrachtgevers. Hierin komen ze terug op de vastgestelde doelen, het verloop hiervan en wat voor cijfer ze de samenwerking met elkaar geven.

Stedelijk samenwerken in co-creatie

Samen voor Jongeren Amsterdam voert het Jongerenwerk in School uit in partnerschap met de Gemeente Amsterdam en het Samenwerkingsverband voortgezet onderwijs Amsterdam-Diemen. Zo worden de projecten in co-creatie vormgegeven.

In de praktijk betekent dit onder meer dat vertegenwoordigers van scholen, gemeente en jongerenwerkorganisaties in alle project- en werkgroepen samen deelnemen.

Samenwerking jongerenwerk in school

JONGERENWERK	SCHOLEN	GEMEENTE	
Jongerenwerkers in school	Schoolmedewerkers		Uitvoering
• Werkgroep meten en monitoren • Werkgroep communicatie • Werkgroep werksessies			Werkgroepen (deelnemers uit uitvoering en voorbereidende besluitvorming, in wisselende samenstelling)
Stedelijk projectleider	Projectleider (samenwerkingsverband Voortgezet onderwijs Amsterdam Diemen)	• Beleidsmedewerker afdeling Jeugd • Beleidsmedewerker afdeling Onderwijs • Vertegenwoordiging stadsdelen	Vorbereidend besluitvorming (deze personen vertegenwoordigen achterban/ stakeholders)
• Directeuren jongerenwerk (DOCK & The Mall = trekkers) • Stedelijke werkgroep jongerenwerk in school	• Schooldirecteuren • Schoolbesturen • Directeur/bestuurder, samenwerkingsverband	• Jeugd • Onderwijs • Stadsdelen	Achterban / stakeholders

3. Resultaten van het jongerenwerk in school

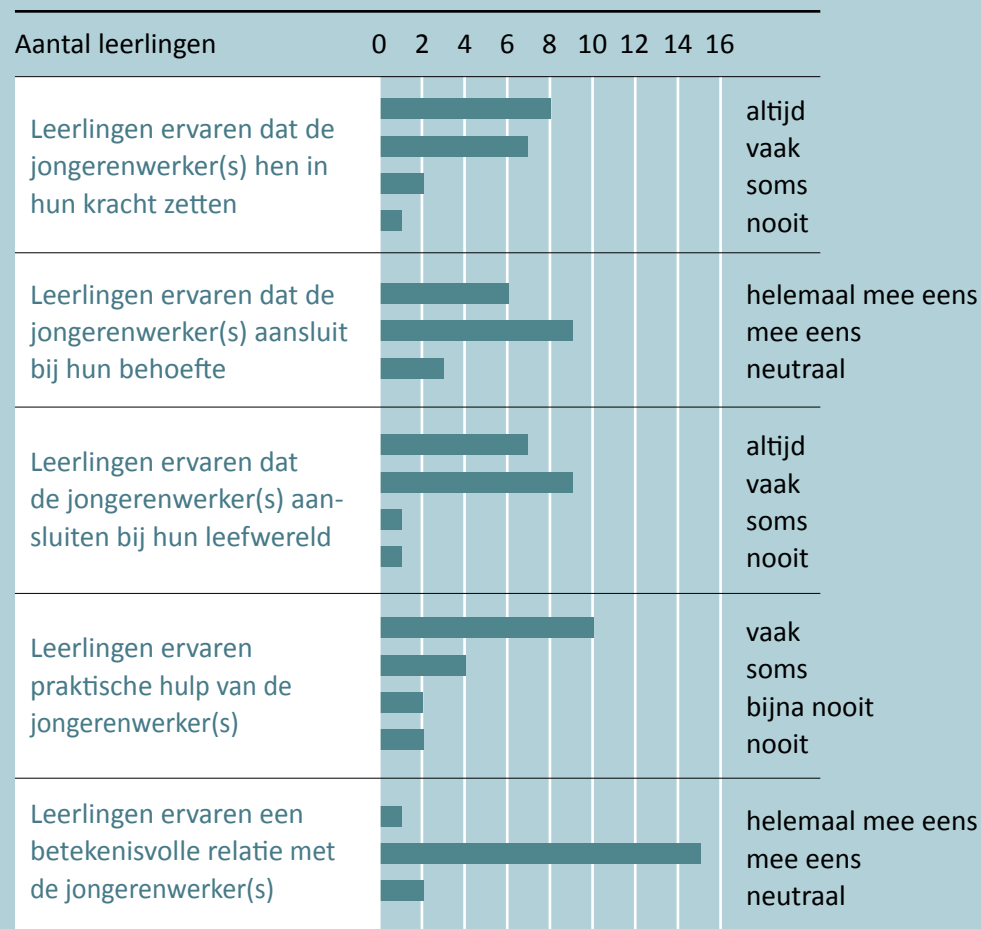
Om te weten wat de tastbare resultaten zijn van het jongerenwerk in school, wordt op verschillende plaatsen onderzoek gedaan en informatie verzameld. Zo registreren de in totaal bijna 50 Amsterdamse jongerenwerkers structureel wat zij in school doen, spraken professionals van het Jeugdplatform Amsterdam¹² met leerlingen en doet de Hogeschool van Amsterdam onderzoek. De uitkomsten van al deze onderzoeken geven een goed beeld van de impact van het jongerenwerk in school. We laten hier de belangrijkste inzichten zien. Tot slot beschrijven we hoe het jongerenwerk zicht verhoudt tot andere overlegstructuren, platforms en verbindingen binnen en buiten scholen in Amsterdam.

Wat vinden leerlingen van het jongerenwerk?

Bij leerlingen is informatie verzameld over de impact van het jongerenwerk op school. Leerlingen van 19 scholen die meedoen aan het hiervoor opgezette meet- en monitoronderzoek, hebben een vragenlijst ingevuld over hun ervaring met het jongerenwerk op school. In totaal gebeurt dit op 3 verschillende momenten (oktober 2021, januari 2022 en oktober 2022). Het onderzoek naar leerling perspectief op jongerenwerk in school is onderdeel van het bredere meet en monitor onderzoek uitgevoerd door Lectoraat Youth Spot.

¹² Jeugdplatform Amsterdam geeft gevraagd en ongevraagd advies aan de gemeente Amsterdam omtrent jeugdbeleid.
Zie ook <https://jeugdplatformamsterdam.nl/>.

Onderstaande grafiek is gebaseerd op de reacties van 18 leerlingen die de vragenlijst hebben ingevuld in oktober 2021. In de eind-rapportage van het meet- en monitoronderzoek dat in februari 2023 zal worden opgeleverd (zie ook hoofdstuk 4), zullen de reacties van in totaal naar verwachting 80 leerlingen worden geanalyseerd. Voor het overzicht hebben we ervoor gekozen om enkel de resultaten op te nemen van de meest in het oog springende zaken.

In juni en juli 2022 heeft hebben professionals van het Jeugdplatform Amsterdam¹³ onafhankelijk gesprekken gevoerd met leerlingen en jongerenwerkers van drie vo-scholen waar jongerenwerk in school wordt uitgevoerd. Dat leverde veel verschillende ervaringen en inzichten op.

‘Als ik het vraag aan mijn broer dan hadden ze dit vroeger niet op scholen. Dit vermijdt echt dat je buiten gaat rondhangen en dat er overlast komt. Ik vind dat ze dit op meerdere scholen moeten doen.’

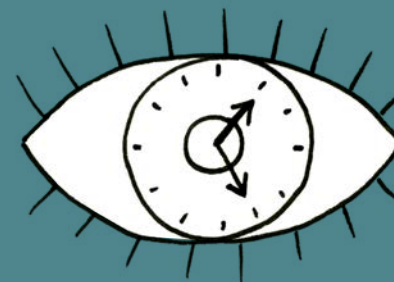
‘De jongerenwerker kwam bij ons op school. Het voelde wel vertrouwd. Hij keek een beetje rond in de pauze en wilde je leren kennen. Hij doet ook zijn ding achter zijn laptop op school maar jekan altijd wel naar hem toe.’

‘Je mag hier gewoon jezelf zijn. Je moet wel beleefd zijn, maar je kan wel jezelf zijn. Je zou misschien denken dat DOCK [jongerenwerk, red.] een school-achtig iets is, maar dat is het echt niet. Het betekent veel voor mij maar ik kan het niet echt in één woord zeggen, maar wel positief. Je voelt je thuis. Het is gewoon chiller. De jongerenwerkers helpen je meer. Op school helpen ze ook wel, maar hier vertellen ze het meer in details en willen ze meer dat je het echt begrijpt. Ze nemen hier meer tijd voor je.’

‘Wat de school goed heeft gedaan is het jongerenwerk op school. Zo zorg je ervoor dat kinderen die even niet thuis willen zijn of op straat toch ook een plek hebben.’

13 Het jeugdplatform Amsterdam geeft gevraagd en ongevraagd advies aan de gemeente Amsterdam omtrent jeugdbeleid, <https://jeugdplatformamsterdam.nl/>.

VROEGTUDIGE SIGNALERING VAN PROBLEMEN

ONDERSTEUNEN VAN LEERLINGEN

ONDERSTEUNEN VAN SCHOOLPERSONEEL

VERSTERKEN VERBINDING SCHOOL, WJK EN ZORG

Het volledige advies vanuit het Jeugdplatform Amsterdam is te vinden op hun website. <https://jeugdplatformamsterdam.nl/publicatie/advies-hulp-op-en-via-school/>

Wat is er bekend uit onderzoek in Amsterdam en andere steden?

Onderzoekers van lectoraat Youth Spot van de Hogeschool van Amsterdam constateren dat jongerenwerkers op vo-scholen in Amsterdam bijdragen aan vroegtijdige signalering van problemen, het ondersteunen van leerlingen, het ondersteunen van schoolpersoneel en aan het versterken van de verbinding tussen school, wijk en zorg.^{14,15} Het jongerenwerk op vo-scholen draagt op deze wijze bij aan een veilig schoolklimaat en een positieve ontwikkeling van leerlingen.

Vroegsignalering

Uit onderzochte praktijkvoorbeelden komt het beeld naar voren dat jongerenwerkers op VO-scholen in Amsterdam bijdragen aan een vroegtijdige¹⁶ signalering van behoeften, wensen en problemen van leerlingen op school, maar ook thuis, op straat en online.

14 Sarti, A., Manders, W. & Metz, J. Voortgezet onderwijs en jongerenwerk: partners in het versterken van schoolcarrières van jongeren. *Jeugdbleid* 13, 83–91 (2019). <https://doi.org/10.1007/s12451-019-00200-3>

15 Rijnders, J., Manders, W., & Metz, J. (2021). Werkzame elementen en randvoorwaarden in de samenwerking tussen jongerenwerk en scholen voor voortgezet onderwijs. *Journal of Social Intervention: Theory and Practice*, 30(3), 17-36. <https://www.journalsi.org/articles/abstract/661/>

16 voordat problemen groot worden en escaleren zodat tijdig ingegrepen kan worden in de ontwikkeling van leerlingen

Voorbeelden van wat jongerenwerkers zien en horen zijn:

- alcoholgebruik onder leerlingen;
- beginnend pestgedrag tussen leerlingen (ook online);
- motivatieproblemen van leerlingen;
- relatieproblemen van leerlingen;
- armoedeproblematiek bij leerlingen;
- onveilige thuissituatie van leerlingen.
- wensen van leerlingen om in de pauze te sporten;
- wensen van leerlingen om in hun vrije tijd muziek te maken.

‘Door de informatie die een jongerenwerker heeft over jongeren op basis van contact in de wijk of bij activiteiten in het buurthuis, kunnen we als school onze begeleiding beter afstemmen.’

Machteld Kruidenier, zorgcoördinator en veiligheidscoördinator OSB

De jongerenwerkers dragen bij aan vroegsignalering doordat zij laagdrempelig contact maken met leerlingen op school en aansluiten bij de interesses van de jongeren. Zij spelen bijvoorbeeld kaartspelletjes met leerlingen in de pauze en voetballen met leerlingen op het schoolplein. Zo bouwen zij een vertrouwensrelatie met leerlingen op. Leerlingen voelen zich gehoord en gezien door de jongerenwerkers. Een jongerenwerker wordt bijvoorbeeld *abla* genoemd door de leerlingen, wat Turks is voor ‘grote zus’. De gesprekken van jongerenwerkers met leerlingen gaan van laagdrempelig contact tot diepe

gesprekken. Ook horen de jongerenwerkers wat er thuis, op straat, op school en online gebeurt. Zo vangen de jongerenwerkers vroegtijdig signalen op van behoeften, wensen of problemen.

Ondersteuning leerlingen

Uit gesprekken met jongerenwerkers, leerlingen en schoolmedewerkers tekenden onderzoekers op dat jongerenwerkers op vo-scholen in Amsterdam bijdragen aan het ondersteunen van leerlingen bij hun ontwikkeling en participatie op school en in de samenleving. Dat doen zij bijvoorbeeld door leerlingen:

- te stimuleren om hun huiswerk te maken;
- te begeleiden naar een rustige werkplek om huiswerk te maken;
- te helpen met het maken van werkstukken;
- te belonen als ze goede cijfers halen (door bijv. een barbecue te organiseren);
- te ondersteunen bij het vinden van een bijbaan of stage;
- te ondersteunen bij het aanmelden voor een vervolgopleiding;
- voor te bereiden op een gesprek dat zij gaan voeren met docenten (tips geven over houding, taalgebruik etc.);
- te stimuleren om op zoek te gaan naar hun eigen identiteit;
- te ondersteunen bij het bereiken van een gezond gewicht en het ontwikkelen van hun weerbaarheid (bijv. door sportactiviteiten te organiseren);
- te ondersteunen bij sociaal-emotionele zaken zoals overlijden, scheiding, ziekte, verdriet;
- door te verwijzen naar voorzieningen (bijv. sportfonds), activiteitsbesteding (bijv. buurthuis) en hulpverlening (bijv. Ouder en Kindadviseur).

De jongerenwerkers dragen bij aan de ondersteuning van leerlingen omdat zij leerlingen andere ontwikkelingsmogelijkheden bieden dan schoolpersoneel. Waar het schoolpersoneel zich voornamelijk richt op de kwalificatie van leerlingen, hebben de jongerenwerkers

meer tijd en aandacht voor de socialisatie en persoonsvorming van leerlingen. Daarbij hebben de jongerenwerkers, in tegenstelling tot schoolpersoneel dat een bepaalde autoriteit heeft en schoolregels hanteert en bewaakt, geen controlerende functie. Het jongerenwerk vindt plaats vanuit een vrijwillige basis. Hierdoor kunnen de jongerenwerkers een andere, meer gelijkwaardige vertrouwensrelatie met leerlingen aangaan dan het onderwijspersoneel.

Door op een laagdrempelige manier een vertrouwensrelatie op te bouwen met leerlingen - waarbij de jongerenwerkers luisteren en de leerlingen zich gehoord voelen, komen in de ondersteuning de behoeften van de leerlingen naar boven en kunnen de jongerenwerkers aansluiten bij deze behoeften.

Ondersteuning schoolpersoneel

Uit onderzoek komt het beeld naar voren dat jongerenwerkers op vo-scholen in Amsterdam bijdragen aan het ondersteunen van schoolpersoneel door:

- docenten en mentoren te ondersteunen bij het bespreken van moeilijke thema's in de klas zoals pesten en criminaliteit;
- met leerlingen in gesprek te gaan als zij de klas worden uitgestuurd;
- mee te gaan op excursies en kamp waardoor de jongerenwerker niet alleen schoolpersoneel ondersteunt maar ook de leerlingen (beter) leert kennen;
- als tussenpersoon/bemiddelaar op te treden in gesprekken tussen schoolpersoneel en leerlingen en wederzijds begrip te creëren door aan te sluiten bij de leefwereld van leerlingen en schoolpersoneel;
- de-escalerend op te treden (bv. in pauzes) wanneer conflicten tussen leerlingen uit de hand dreigen te lopen;
- als tussenpersoon/bemiddelaar op te treden in gesprekken van schoolpersoneel met ouders van leerlingen (bijv. door de moedertaal van de ouders te spreken of doordat zij de ouders al kennen).

De jongerenwerkers ondersteunen het schoolpersoneel doordat zij zicht hebben op de 'straatcultuur' van leerlingen en andere jongerenfenomenen die de school binnenkomen. De jongerenwerkers kunnen goed bemiddelen tussen schoolpersoneel, ouders en leerlingen vanwege hun onafhankelijke positie en doordat zij aansluiten bij zowel de leefwereld van het schoolpersoneel als de leerlingen.

‘Er wordt zo veel onttrokken uit zicht van opvoeders vanwege de online leefwereld. We moeten zorgen voor meer rollen die dichterbij kinderen kunnen staan. Jongerenwerk is een expertise en ziet jongeren zich ontwikkelen in de volle breedte, online en offline.’

Ariëlle de Ruijter, voorzitter college van bestuur Esprit Scholen

Versterken van de verbinding

Praktijkvoorbeelden laten zien dat jongerenwerkers op vo-scholen in Amsterdam bijdragen aan het versterken van de verbinding tussen school, wijk en zorg door:

- ouders en personen uit het informele netwerk van leerlingen bij het schoolproces van leerlingen te betrekken;
- samen te werken met partners in de wijk, zoals buurtbewoners, winkeleigenaren, straatcoaches, de kerk en moskee, huiswerk-

begeleiders, jongerenwerk in de wijk, sportclubs, muziekscholen en theaters, waardoor de leerlingen ondersteund worden bij het vinden van positieve vrijetijdsbesteding en de school in verbinding staat met de wijk;

- samen te werken met de schoolcoach en hulpinstanties bij de ondersteuning van leerlingen waardoor leerlingen sneller naar hulpverlening doorgeleid kunnen worden (ook door leerlingen te stimuleren om hulp te accepteren).

De jongerenwerkers kunnen deze verbindingen leggen doordat zij zich in de verschillende leefwerelden van leerlingen (thuis, de wijk, online en school) begeven en werken met de sociale omgeving van leerlingen (ouders, familie, *peers*, (buurt)netwerken, ondernemers, organisaties, verenigingen, hulpverlening, politie, en gemeente).

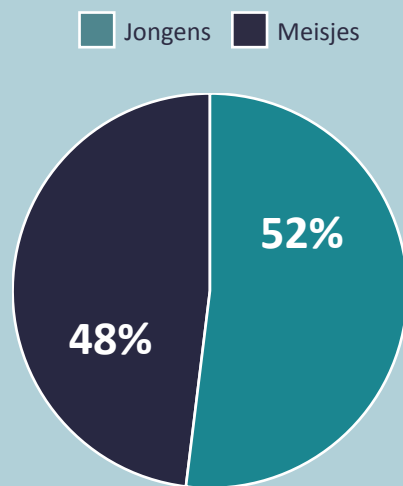
Wat laten overige data zien?

Jongerenwerk in school is in januari 2021 op 19 vo-scholen in Amsterdam gestart. Vanaf juni 2021 zijn alle betrokken jongerenwerkers op dezelfde manier hun werk gaan registreren. Deze data worden ieder kwartaal samengebracht in de Stedelijke monitor basisvoorzieningen.¹⁷

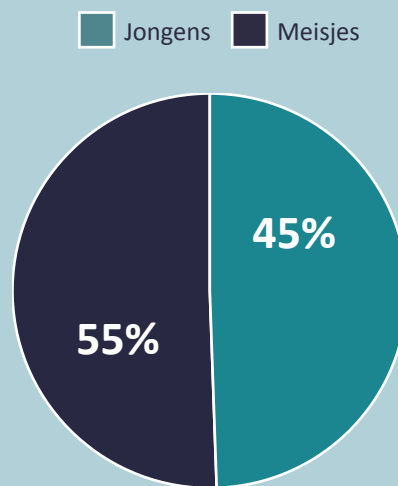
De volgende data zijn een weergave van een jaar jongerenwerk in school, van juni 2021 tot en met juni 2022.

17 Samen voor jongeren werkt continu aan de kwaliteit van deze data. Echter, zullen verschillen in definities en manieren van registreren tussen de organisaties nooit helemaal afwezig zijn. Toch stellen we dat deze data een goed beeld geeft van de dienstverlening.

Regulier jongerenwerk
coaching 2022

Jongerenwerk in school
coaching 2022

Binnen school bereiken jongerenwerkers een meer diverse groep jongeren dan alleen in de wijk en in jongerencentra. Het zijn jongeren die we niet op straat of in jongerencentra treffen. Zowel jongeren met sociale problemen en eenzaamheid als meisjes raken sneller in contact met jongerenwerkers in school. Op deze manier kan het jongerenwerk een ondersteunende en preventieve rol spelen voor een nog grotere groep jongeren dan alleen in de wijk.

Van juni 2021 t/m juni 2022 zijn er in totaal meer dan **2800** bijeenkomsten georganiseerd. Dit zijn bijvoorbeeld voorlichtingen en activiteiten met groepen leerlingen. In dezelfde periode zijn in totaal meer dan **400** individuele leerlingen begeleid middels lichte coaching. In de uitgelichte tekstkaders is een kijkje achter deze cijfers te zien.

Voorbeeld: Lichte coaching

Ryan is door de afdelingsleider van zijn school aangemeld bij de jongerenwerker. Het loopt niet lekker met Ryan. Hij vertoont negatief gedrag, is betrokken bij vechtpartijtjes en verkoopt vuurwerk op school. De jongerenwerker houdt een kennismakingsgesprek met Ryan, om af te tasten. Er is een klik tussen Ryan en de jongerenwerker en het gesprek levert veel informatie op. Ryans moeder is kortgeleden overleden, de relatie met zijn vader is slecht. Hij krijgt geen eten mee naar school en heeft vaak honger, daarom verkoopt hij vuurwerk om wat te verdienen. De jongerenwerker spreekt met Ryan af om elke dag even 5 minuten te peilen hoe het gaat en of hij hulp nodig heeft. Vooral wat inkomsten zijn belangrijk voor Ryan, dat zou een hoop oplossen. Samen gaan ze op zoek naar een bijbaan voor Ryan en dankzij het netwerk van de jongerenwerker in de wijk lukt dat. Ook zoekt de jongerenwerker contact met de buurtwerker over het gezin. Iedere twee weken spreken de jongerenwerker, de afdelingsleider en de buurtwerker over hoe Ryan verder kan. Intussen vliegen de cijfers van Ryan omhoog en is hij bezig op te klimmen van VMBO-t naar havo. Aandacht, korte lijntjes en actie zijn hierbij de succesvolle factoren die de jongerenwerker heeft ingezet.

DACHAR WILLS
trainer & oprichter
DAPOWERKT
was vroeger
docent!

DOCENT

DIDACTISCH FANTASTISCH

GEEFT HET VOORBEELD

CUFERS

ROOSTER

HUISWERK

• VOOR EN TEGENOVER JONGEREN

• WAT WIL JE WORDEN?

• GEFOCUST OP DOEL

• WAT GAAT ER FOUT? (diploma voor de hele klas)

• WERKTUDEN

• LEERLING KOMT NAAR JOU TOE

JONGERENWERKER

DNLOGISCH PEDAGOGISCH

IS HET VOORBEELD

GEZONDHEID

HOBBY

VRIENDEN

• SAMEN MET JONGEREN

(als de leerling een fout maakt,
samen oplossen)

• WIE WIL JE ZIJN?

• GEFOCUST OP DE WEG

• WAT GAAT ER GOED?

• ALTJD BEREIKBAAR

• JE STAPT OP DE LEERLING AF

ZIJ KIJKEN NAAR
DE LEERLING,
JIJ KIJKT NAAR
DE MENS

Stel je open
naar docenten
toe! Je moet
het SAMEN doen!

VRAAG HOE JE
KUNT HELPEN

BOUW OOK EEN BAND OP
MET DE ZORGCÖÖRDINATOR

Uit: Visueel verslag
Jongerenwerk in School
Zomersessie 2022.

Verbinder van onderwijs, zorg, veiligheid en de sociale basis

In de afgelopen twee jaar hebben de jongerenwerkorganisaties een belangrijke rol gehad in het opzetten van samenwerking tussen verschillende netwerken en organisaties uit onderwijs, zorg, veiligheid en de sociale basis. Het jongerenwerk fungeert hierin als verbinder, binnen en buiten de school.

Stedelijke expertise netwerk meidenwerk

Sinds januari 2022 is er een stedelijke expertise netwerk meidenwerk. Het doel van dit netwerk is om op stedelijk niveau en interdisciplinair kennis en expertise te delen op het gebied van meidenproblematiek en preventie. Ook wil het netwerk het aanbod op dit specifieke werkterrein versterken. Deelnemers zijn de organisaties die vallen onder Samen voor Jongeren Amsterdam, Elance, Girlsforward en OKT. De stadsdeel-netwerken zijn nauw betrokken. Jongerenwerk in school blijkt een belangrijke manier om meiden te bereiken. Signalen vanuit het jongerenwerk in school worden meegenomen in het overleg van het netwerk en andersom worden kennis en expertise meegenomen de school in.

Schoolveiligheid

In samenspraak met de afdeling Onderwijs van de gemeente Amsterdam en het Samenwerkingsverband voortgezet onderwijs Amsterdam-Diemen wordt gewerkt aan een prominenter rol van het jongerenwerk in de schoolveiligheidsstructuur. Jongerenwerkers sluiten bijvoorbeeld aan bij netwerkoeverleggen per stadsdeel. Jongerenwerkers worden getraind in schoolveiligheidsplannen en verplichtingen in scholen en in de rol die het jongerenwerk hierin kan nemen. Ook onderhoudt het jongerenwerk contact met Bureau Halt. Waar nodig kunnen zij gezamenlijk voorlichting geven die is gericht op preventie van jeugdcriminaliteit.

Voorbeeld: Talentontwikkeling

Aanleiding: school wil sturen op discipline en maatschappelijk thema's. De vraag van school is meer beweging en verbinding. De jongerenwerker in school organiseert een zogenoemde 'challenge' om leiderschapsrollen te verdelen in de vorm van een straatvoetbaltoernooi. Dit kan overal worden gespeeld en in straatvoetbal zijn weinig regels, wel veel ongeschreven regels. Daarom moeten spelers weten wat er van elkaar wordt verwacht, wat wel en niet door de beugel kan. Er blijkt te veel animo te zijn. Er worden 50 stuks feestbekers gekocht en op de helft daarvan wordt een snoepje geplakt. Leerlingen moeten een beker kiezen. Is de beker leeg? Helaas. Dan kom je op de lijst voor een volgende keer. In totaal hebben 80 leerlingen wel een snoepje. Zij worden apart genomen en verteld dat zij de aanvoerders zijn en dat zij een eigen team mogen maken met 5 personen. Elke aanvoerder heeft zijn eigen team en door de willekeur kan iedereen aanvoerder zijn. Het wordt een hype op de school, docenten doen met een eigen team mee. De teams kiezen een naam: FC Pakslaag, FC Eindstation. Ook namen geven inzichten: wie is bloedserieus, wie doet er voor de lol mee. Het speelschema wordt gedeeld met de aanvoerders die verantwoordelijk zijn voor hun team. Eerst is er elke vrijdag een wedstrijd maar vanwege succes gaandeweg ook op maandag. Alle docenten en leerlingen zijn betrokken, er komen ribunes. Wat begint als een challenge, gaat uiteindelijk om leiderschapsrollen en omgangsvormen. Met als mooi resultaat 20 jongeren die een all star league vormen om te toeren en andere scholen en instanties uitdagen voor een potje straatvoetbal. Spelenderwijs werken aan toewijding, afspraken maken en je aan regels houden.

Voorbeeld: Voorlichting

Er vindt een vechtpartij plaats onder een viaduct in de buurt van de school. Een klas van deze school is betrokken: ze staan erbij en filmen de vechtpartij. Jongerenwerkers zijn hier al heel snel van op de hoogte door wat ze zien op social media. Naar aanleiding van het incident is in samenspraak met de veiligheidscoördinator van de school en de mentor van de klas een dag later EPJo ingezet: Educatie Programma Jongeren¹⁸. Hierbij komen een agent en ex-gedetineerde langs bij de klas om te praten over gedrag en risico's. Zo wordt gesproken over het feit dat als je een vechtpartij filmt terwijl je niet ingrijpt, maakt dat een jongere medeplichtig is aan het incident. Ook hebben ze het over wat het betekent om een strafblad te hebben. Leerlingen zijn enorm betrokken bij het gesprek en horen veel nieuwe dingen. De klas, die bekend stond als onstuimig en veel negatief gedrag vertoonde, is door deze sessie verbonden geraakt aan de jongerenwerkers. Enkele leerlingen hebben via het jongerenwerk een stageplek gekregen en doen mee met activiteiten van het jongerenwerk in de wijk waardoor ze minder op straat hangen.

18 <https://epjo.nl/>

Ook het verbinden op meer ludieke en informele wijze tussen leerlingen en veiligheidsinstanties is van belang. Het Voetbal en Debat Toernooi, georganiseerd door jongerenwerkers in school van drie verschillende scholen in Amsterdam-Noord is een voorbeeld van hoe jongerenwerkers kunnen verbinden. Projectleiders Jeugd en Veiligheid van het stadsdeel en wijkagenten werden uitgenodigd om samen te voetballen, debatteren en te eten.

Zorg

In veel scholen schuift het jongerenwerk aan bij het zorgadviesteam (ZAT)-overleg. In dit overleg worden eerste signalen en algemene ontwikkelingen gedeeld. Zorgcoördinatoren brengen leerlingen geregeld in contact met jongerenwerkers bij lichte problemen, zoals eenzaamheid of weinig motivatie voor school. Ook legt jongerenwerk de verbinding met leerplicht. De jongerenwerker kan bijvoorbeeld aansluiten bij preventieve gesprekken die leerplichtambtenaren hebben met leerlingen. Wanneer jongeren meervoudige problemen hebben, kunnen school en jongerenwerker advies inwinnen bij een VIA-coach (verbindend integrale aanpak) van perMens, IPA (intensieve preventieve aanpak) van Levvel of het PIT (preventief interventie team) van de Gemeente Amsterdam.

Online leefwereld

Door de organisaties in Samen voor Jongeren Amsterdam wordt concreet gewerkt aan verdere kennisontwikkeling over de online leefwereld van jongeren. Zo is samen met rapper Tur-G, een jonge influencer uit Amsterdam Zuidoost, een campagne gestart over *online shaming*, #skiponlineshaming¹⁹. Tur-G schreef hierover raps

19 <https://www.nhnieuws.nl/nieuws/294418/rapper-tur-g-brengt-rap-uit-tegen-online-shaming-het-moet-gewoon-stoppen>

en maakte videoclip over het onderwerp. In samenwerking met jongerenwerkers is over dit onderwerp ook een workshop ontwikkeld die Tur-G met jongerenwerkers aan leerlingen geeft.

Er is een 'Monitor Online Leefwereld' in ontwikkeling: vanuit het jongerenwerk wordt een monitor geïnitieerd die door een groep wordt bijgehouden. Hierin zullen trends en risico's zichtbaar worden gemaakt die online worden gesignaleerd, naar inspirerend voorbeeld van Presikhaaf University en AM Support Team jongerenwerk organisaties uit Arnhem. Zo kunnen nieuwe trends worden gesignaleerd, zoals een recente TikTok challenge: met 'gelblasters' (nepwapens met kleine balletjes) dreigen en schieten op mensen.

'Ik denk dat veel kinderen dit nodig hebben. We hebben veel struggles in ons leven en school komt daar alleen maar bovenop. We praten terwijl we spelletjes spelen. Soms maak ik ook huiswerk bij de jongerenwerkers.'

Mara (gefingerde naam), 3e klas VWO

Op het moment worden gesprekken gevoerd over een convenant/masterplan digitale rechten en de online leefwereld tussen onderwijskoepel stichting zaam, de oba, digital rights house, gemeente amsterdam en samen voor jongeren amsterdam. Jongerenwerk in school wordt in deze ontwikkeling als meerwaarde gezien als het gaan om inzetten van preventie, gedragsverandering en het versterken van weerbaarheid. In 2023 zal dit convenant meer vorm krijgen. ■

4. Vooruitblik: hoe verder?

Amsterdam is één van de pioniers in de samenwerking tussen jongerenwerk en onderwijs. De afgelopen twee jaar is veel aandacht, enthousiasme en energie gestoken in het ontwikkelen van de meest effectieve manieren van samenwerking. Daarbij is dankbaar gebruik gemaakt van succesvolle ervaringen uit eerdere pilots. We zien dat de samenwerking tussen de jongerenwerkers en scholen gaandeweg steeds soepeler verloopt, waardoor de jongerenwerkers ook steeds beter kunnen opereren. Vertrouwen blijkt hierin de sleutel te zijn. Vertrouwen tussen leerling en jongerenwerker én vertrouwen tussen school en jongerenwerker zorgen voor een vruchtbare en effectieve samenwerking. Daar profiteren jongeren en hun omgeving van.

We zien een belangrijke positieve effect op jongeren. Tegelijk realiseren we ons dat preventief beleid en sociaal werk wel degelijk renderen, maar dat dit rendement niet altijd direct uit te drukken is in euro's omdat het soms zichtbaar wordt in andere sectoren of zelfs in volgende generaties.²⁰ Zo zijn goed effecten denkbaar op welzijn, gezondheid, zorgconsumptie, economie en arbeidsmarkt, maar ook op voortijdige schooluitval of het verminderen van intergenerationale ongelijkheid binnen gezinnen. Dit besef vraagt om langere termijninvesteringen die de vierjarige politieke cyclus overstijgen.

In dit hoofdstuk kijken we graag vooruit. Wat willen we de komende maanden en jaren versterken in het jongerenwerk en welke impact kunnen we verwachten? Onderzoekers van Youth

20 https://www.seor.nl/Cms_Media/S1368-Meta-analyse-businesscases-sociaal-werk.pdf.

Spot geven in de eerste drie paragrafen aan waarin we nu verder kunnen investeren²¹. Deze voorstellen worden vervolgens aangevuld met de wensen van scholen en jongerenwerkers.

Nu investeren, later vruchten plukken

Nog eerder signalen oppikken en aanpakken

Onderzoekers van Youth Spot constateren dat niet op alle scholen een doorgaande informatie-uitwisseling plaatsvindt. Die kan er voor zorgen dat het jongerenwerk en de school snel en makkelijk signalen, trends en informatie met elkaar delen en hun aanpak op elkaar afstemmen. Op de scholen waar goed wordt afgestemd, kunnen signalen in een vroegtijdig stadium worden opgepikt en met elkaar worden gedeeld. Zo kan de benodigde ondersteuning aan leerlingen worden aangeboden en indien nodig snel passende hulp worden gevonden. Het is daarom van belang om korte communicatielijnen te onderhouden tussen de jongerenwerkers en de verschillende professionals in de school, zoals de conciërge, zorgcoördinator, veiligheidscoördinatoren en mentoren. Deze informatie-uitwisseling kan plaatsvinden tijdens formele en informele overlegmomenten. Ook een vast aanspreekpunt van de school voor het jongerenwerk, en andersom een betrokken coördinator van het jongerenwerk als aanspreekpunt voor de school, kunnen bijdragen aan een goede afstemming tussen het jongerenwerk en de scholen.

21 Dit zijn de uitkomsten van het meet- en monitor onderzoek Jongerenwerk in School naar aanleiding van de tussenrapportage, d.d. maart 2022. In februari 2023 zal de eindrapportage gepresenteerd worden met definitieve bevindingen.

Meer leerlingen en docenten weten jongerenwerkers te vinden

Ook zien onderzoekers van Youth Spot dat het van belang is dat leerlingen en schoolpersoneel weten dat het jongerenwerk op school aanwezig is en dat zij weten waarvoor zij een beroep op hen kunnen doen. In Amsterdam zien we dat bij een deel van de scholen in meer of mindere mate onbekendheid bestaat over het jongerenwerk in school, zowel bij leerlingen als bij schoolpersoneel. Daardoor komt samenwerking niet goed van de grond en wordt minder winst behaald op het gebied van vroegsignalering, ondersteuning van leerlingen en schoolpersoneel en het versterken van verbinding. Bekendheid ontstaat niet vanzelf en vraagt vooral van de jongerenwerkers dat zij zichzelf continue zichtbaar maken binnen school. Van de school vraagt dit dat zij het jongerenwerk hierbij faciliteert.

‘De jongeren kunnen laagdrempelig met de jongerenwerkers sparren, over van alles en nog wat en waar ze tegen aan lopen.

En het zijn vaak bekende gezichten, vanuit het werk in de wijk.

Een jongerenwerker is een soort buddy in de school, een veilige haven voor wanneer je het even niet meer weet.’

Farid Bouchlaghmi, adviseur Platform JEP, ministerie SZW

Verbetering in de sociale veiligheid in school

Veel scholen zien dat het jongerenwerk een belangrijke bijdrage kan leveren aan een sociaal veilig leerklimaat. Op de scholen waar de samenwerking al wat langer loopt, krijgt het jongerenwerk een steeds duidelijkere en stevigere positie in het schoolveiligheidsplan. Bij andere scholen moet deze samenwerking nog verder groeien. Om de jongerenwerker te helpen om deze positie goed in te nemen, ontwikkelen we verdiepende kennissessies over de taak van scholen in veiligheid en de meerwaarde van jongerenwerkers daarbij. De online leefwereld van jongeren neemt hierin een prominente plaats in.²² Kennis over de online leefwereld en het effect op de (sociale) veiligheid en sfeer in school is vaak nog onderbelicht. Ook vanuit de gemeente Amsterdam wordt sterk ingezet op goede voorbeelden vanuit jongerenwerk in school binnen het thema schoolveiligheid.

Vanuit het straathoekwerk is expertise rondom risicojongeren en het thema veiligheid en zijn verschillende projecten mogelijk in school. Als er op of rond school veiligheidsvraagstukken spelen kan een school in overleg Jeugd en Veiligheid kijken straathoekwerk hierin iets kan betekenen. Jongerenwerkers of veiligheidscoördinatoren kunnen in het kader van preventie en gerichte thema's verbinding zoeken en het straathoekwerk inzetten voor bijvoorbeeld:

- Powergirls: trainingstraject gericht op meiden om hun weerbaarheid te vergroten en het verbeteren van hun zelfbeeld. O.a. over thema's seksualiteit, identiteit, zelfbeeld en weerbaarheid. Dit kan als aanvullend of versterkend worden gezien aan een

22 <https://www.hva.nl/akmi/gedeelde-content/projecten/projecten-algemeen/youth-spot/jongerenwerk-in-online-leefwereld-van-jongeren.html?origin=D98MxPHIS%2Be8MYhDpaWYgg%2Chqvfc5fIQrSHkcY-b35V5GA>

SPREKERS

SOLANGE JACOBSEN
expert
online
leefwereld

RJNALDO WILSON
trainer
DAPOWERKT

JONGEREN ONLINE

verborgen
wereld...

STEEDS MEER
ALS INFOBRON

GROEIT! ONDERLING
CONTACT

FACEBOOK = VOOR OMA!

NETFLIX = ALWAYS, OOK ONDER LES !

GROEP BEPAALT
ONLINE GEDRAG
GROEPSDRUK

↑
€ ONLINE BELEGGEN
STEEDS MEER

ER IS OOK EEN TEGENBEWEGING:
MINDER PRIKKELS
ook vanuit jongeren

LIKES ZIJN SÚPERBELANGRIJK
— VERTROUWEN

BEVESTIGING

MACHT

Uit: Visueel verslag Jongerenwerk
in School Zomersessie 2022.

hulpverleningstraject. Mochten meiden na Powergirls nog ondersteuning nodig hebben, dan kan het meidenveldwerk het verder oppakken of een VIA- medewerker voor werk/scholing. Of meiden worden doorverwezen naar externe partijen die het beste passend zijn bij hun hulpvragen.

- Juridisch jongerencoach: workshops die zich richten op de problemen rondom juridische zaken van (kwetsbare) jongeren. JJC wil jongeren informeren, adviseren én samen met hen problemen op te lossen op sociaaljuridische onderwerpen zoals sociale zekerheid, belasting, arbeid, vreemdelingenrecht, personen- en familierecht, onderwijs en consumentenzaken. De jongeren die door het JJC bereikt worden weten vaak weinig tot niets over hun rechten en plichten als het gaat om sociaaljuridische zaken.
- Gentlemen, kracht en weerbaarheid: trainingstraject voor jongeren van 14 tot 27 jaar met een kwetsbare positie in de samenleving. Hierbij valt te denken aan (dreigend) schooluitval, financiële problemen of omgaan met vrienden die negatieve invloed hebben. De jongeren werken begeleid aan het vraagstuk 'wie ben ik en wie word ik?' en versterkt hun zelfbeeld en weerbaarheid.

Meer contact met ouders

Het jongerenwerk kan nóg meer betekenen voor leerlingen als zij meer weten over hun thuissituatie. Daarom is het belangrijk dat jongerenwerkers de ouders kennen en andersom. Enkele scholen waar de samenwerking wat langer en intussen optimaal verloopt, hebben mooie manieren gevonden om ouders kennis te laten maken met de jongerenwerkers. Ook ouders waarderen dit: ze zien waar hun kinderen tijdens school uithangen en door wie hun kind wordt gecoacht. Een uitstapje naar het jongerencentrum is één van de mooie voorbeelden. Het zorgt ervoor dat jongerenwerkers een beter beeld krijgen van de jongeren en dat ouders hun kind sneller naar activiteiten in het jongerencentrum laten gaan en dat iedereen elkaar weet te vinden wanneer er zorgen zijn.

Nog sterker zorgnetwerk

Wanneer leerlingen hulpverlening nodig hebben, komen ze binnen de school terecht bij de zorgcoördinator en soms de Ouder en Kind-adviseur. In bepaalde gevallen heeft het toegevoegde waarde als een jongerenwerker wordt betrokken bij zaken als motivatie, vrijetijdsbesteding en talentontwikkeling. Andersom betrekken jongerenwerkers zorgcoördinatoren of Ouder en Kind-adviseurs bij zorgvragen van leerlingen. In deze samenwerking zien we mogelijkheden tot verbetering. Voornamelijk met het Ouder en Kindteam is de verbinding niet altijd makkelijk te leggen vanwege de geringe aanwezigheid van de adviseurs in de school. Het maakt ook uit of de jongerenwerker in de school betrokken is bij het zorg advies team overleg. Daar waar dat wel gebeurt zien we korte lijntjes waardoor jongeren snel geholpen worden en erger wordt voorkomen.

Ook in de samenwerking met leerplicht gaan we de komende maanden verder. Zo zijn er op stedelijk niveau gesprekken over het betrekken van jongerenwerkers in school bij de preventieve gesprekken vanuit leerplicht en zal leerplicht jongerenwerkers benoemen in hun gesprekken met leerlingen.

Als het gaat om hulpverlening buiten de school zien we kansen in het versterken van de samenwerking met straathoekwerk. Net als jongerenwerkers werken straathoekwerkers in de leefomgeving van jongeren, waar scholen een onderdeel van zijn. Straathoekwerkers hebben expertise op het gebied van leerlingen met meervoudige problemen. Zij kunnen worden geconsulteerd over complexe hulpverleningsvraagstukken. Bijvoorbeeld voor jongeren die ondersteuning nodig hebben, maar het niet lukt om dat te realiseren omdat de jongere hulp mijdt. De opdracht 'Verbinding school en wijk' in stadsdeel Noord, waarbij capaciteit van het straathoekwerk expliciet wordt ingezet in en rondom scholen, geldt als goed voor-

beeld om in en rondom school meer samen te werken en zo meer te kunnen betekenen voor leerlingen. We zien kansen in het uitbreiden van deze opdracht.

Effectiever samenwerken vanuit vertrouwen

Onderzoekers van Lectoraat Youth Spot zien het belang dat het jongerenwerk en de scholen vanuit hun eigen professionaliteit samenwerken aan een aanpak die zich richt op de persoon van de jongere, op school, thuis, in de buurt en online. Hiervoor is het nodig dat het jongerenwerk en de scholen een gedeeld doel hebben, maar ook vertrouwen in elkaars expertise en ervaring. Daarbij moet duidelijk zijn wat de taken en verantwoordelijkheden zijn van het jongerenwerk en de school en het is nodig dat beide partijen dit van elkaar weten en daar naar handelen. Een duidelijk startdocument met de verschillende taken, verantwoordelijkheden en het gezamenlijke doel, die tussentijds geëvalueerd en indien nodig wordt bijgesteld, draagt bij aan goed partnerschap. Ook is draagvlak en vertrouwen binnen de school nodig.

Daarnaast is het belangrijk dat er een goede samenwerking ontstaat met partners in de andere leefwerelden van leerlingen: thuis, de wijk, online. Het heeft meerwaarde als de jongerenwerkers niet alleen op school werken, maar ook in de andere leefwerelden van leerlingen. Doordat de jongerenwerker de school in contact kan brengen met personen en instanties in de verschillende leefwerelden van leerlingen, kan een goede ontwikkelomgeving voor jongeren worden gecreëerd die verder reikt dan enkel de school en waarin het school-, wijk-, zorg- en veiligheidsdomein met elkaar zijn verbonden.

Scholen meer verantwoordelijkheid geven in de samenwerking

Om de positieve impact van jongerenwerk in school zo snel mogelijk te voelen, is het van belang dat het jongerenwerk ook de kans krijgt om effectief te zijn. Zoals eerder benoemd, is er veel tijd

gestoken in het secuur opstarten van de samenwerking. Middels de voortgangsrapportages zien we echter ook dat aan enkele randvoorwaarden niet wordt voldaan. Op sommige scholen is dat structureel. Voorbeelden hiervan zijn niet zorgen voor een eigen ruimte voor jongerenwerk of het ontbreken van draagvlak in het docententeam van een school.

‘Met de jongerenwerkers kan ik meer praten en heb ik meer een band dan met docenten. Met de jongerenwerker sprak ik over mijn motivatieproblemen. Maar misschien juist wel meer over andere dingen. Over thema’s waar ik niet met docenten of mijn ouders over heb. Zoals feminisme. Een jongerenwerker voelt meer als een vriendin.’

Mara (gefingeerde naam), 3e klas VWO

Kijkend naar de 35 scholen waar het jongerenwerk nu actief is, zijn grote verschillen te zien in hoe scholen de samenwerking aanpakken. Vanuit Samen voor jongeren Amsterdam pleiten we er voor om samen met scholen en opdrachtgevers kritisch te kijken naar de succesfactoren op scholen waar de samenwerking goed loopt en naar de redenen dat het op andere scholen moeizamer loopt om hier vervolgens consequenties aan te verbinden. Jongerenwerk

in school zal alleen vruchten kunnen afwerpen als vanuit beide samenwerkingspartners een gelijkwaardige mate van inzet wordt getoond.

Verwachtingen lange termijn

Door de positieve ervaringen tot nu toe verder uit te breiden en verbeteringen aan te brengen, verwachten we dat op de langere termijn de preventieve kracht van het jongerenwerk nog beter tot uiting komt. Scholen zien direct resultaat als het gaat om jongeren eerder zien, horen en helpen. Echter, om zichtbaar te maken hoe het jongerenwerk een bijdrage levert aan een positief pedagogisch klimaat in school en het voorkomen van schooluitval en verzuim, is meer tijd nodig en gericht onderzoek.²³

Wat komen we nog te weten over de positieve impact?

De komende periode verwachten we nog enkele publicaties die de impact van het jongerenwerk in school nog nader onderzoeken.

Eindrapportage jongerenwerk in school Amsterdam en Arnhem, februari 2023

In de eindrapportage van het eerdergenoemde meet- en monitor-onderzoek van 19 deelnemende scholen in Amsterdam, verwachten we meer en gedetailleerder zicht te krijgen op welke leerlingen het jongerenwerk op school bereikt die moeilijker op andere manieren

²³ Hier zal rekening moeten worden gehouden met de complexiteit van het 'evidence based' onderzoeken van preventief, sociaal werk.

te bereiken zijn. Bovendien verwachten we dan meer informatie te hebben over welke personen en instanties (zoals jeugdhulp) het jongerenwerk in school samenbrengt en waarmee het jongerenwerk in en rondom school samenwerkt. Er zijn al aanwijzingen dat het jongerenwerk, door de inzet op school, de verschillende domeinen van zorg, veiligheid en onderwijs overbrugt en bijdraagt aan een effectievere samenwerking. Tot slot verwachten we meer specifieke informatie te krijgen over hoe jongerenwerk in vo-scholen in Amsterdam verder versterkt kan worden, onder meer uit ervaringen in andere steden. Zo is in Arnhem op drie scholen ook onderzoek gedaan naar de meerwaarde van jongerenwerk op verschillende onderwijstypen (gymnasium versus brede school vmbo tot vwo).

Meet en monitoronderzoek Nijmegen, start najaar 2022

In Nijmegen start in het najaar van 2022 een onderzoek naar jongerenwerk op 10 vo-scholen. Dit onderzoek bouwt verder op de resultaten van de onderzoeken in Amsterdam en Arnhem en zal dieper ingaan op de vraag in hoeverre type leerling, type school en competenties in het jongerenwerk invloed hebben op de meerwaarde van jongerenwerk in school. De resultaten zullen ook voor Amsterdam zeer interessant zijn.

Onderzoek besteding NPO-middelen, eind 2024

Vanuit de Gemeente afdeling Onderwijs wordt kwalitatief onderzoek verricht naar besteding van de NPO-middelen. Dit onderzoek zal deels over Jongerenwerk in school gaan aangezien er o.a. 15 scholen zijn gestart in 2022 met deze middelen. In oktober 2023 wordt de tussenrapportage verwacht en in oktober 2024 de eindrapportage.

Te verrichten onderzoek 2023-2024

Met de verlenging van één jaar jongerenwerk in school, wordt de kans geboden om met de gemeente en Samenwerkingsverband voortgezet onderwijs Amsterdam-Diemen nader onderzoek te doen naar jongerenwerk in school. In te maken keuzes omtrent onderzoek gaan we graag het gesprek aan. Voorbeelden van te onderzoeken vraagstukken zijn:

- Het beter in beeld brengen van kwetsbare overgangen voor leerlingen en de rol van jongerenwerk hierin;
- de rol van het jongerenwerk in het versterken van kansengelijkheid in het onderwijs;
- verschil tussen een jongerencoach ván de school versus een jongerenwerker in de school (waarin het laatste naar het huidige Jongerenwerk in school model is ingericht);
- verdiepend onderzoek naar waarom het in de ene school als zeer succesvol wordt ervaren en in de andere school samenwerking stroef loopt;
- de rol van jongerenwerk in schoolveiligheid;
- beter in beeld welke leerlingen het jongerenwerk in school bereikt, welke leerlingen in mindere mate en welke thema's en knelpunten door hen worden besproken;
- de meerwaarde en kansen van jongerenwerkers om specifiek de online leefwereld te verbinden met school. ■

5. Conclusie

Zoals in deze nota uitvoerig geïllustreerd, kan het jongerenwerk een wereld van verschil uitmaken in de uitdagingen die jongeren tegenkomen. Jongerenwerk in school doet dat bij uitstek op de plek waar jongeren zijn en dat heeft belangrijke meerwaarde. Dat zien we ook terug in de onderzoeken en rapportages: Jongerenwerk in school heeft in Amsterdam goed vorm gekregen én maakt positieve impact binnen scholen. Aanvullend, complementair aan elkaar en in partnerschap werken jongerenwerkers en scholen samen aan het welzijn van jongeren om zo de mogelijkheid tot leren en kansengelijkheid te verhogen.

Leerlingen zijn blij met vertrouwenspersonen die dicht bij hun leefwereld staan. Docenten zijn blij met de extra aandacht die er is voor leerlingen, waardoor zij hun onderwijs-taak goed kunnen uitvoeren. Een mooie en hoopgevende oogst. Maar de allergrootste vruchten zijn misschien pas na jaren te plukken. Dat is inherent aan preventief werken: het is niet altijd eenvoudig om tastbaar te maken wat welzijnswerk aan maatschappelijke problemen voorkomt, zowel individueel als binnen scholen en gemeenschappen.

Duidelijk is dat samenwerken met scholen tijd nodig heeft. Hoe de samenwerking verloopt, verschilt op dit moment sterk per school. Op scholen waar school en

jongerenwerkers al langer samenwerken, loopt het over het algemeen beter. Jongerenwerk en school zijn al wat meer aan elkaar gewend en weten elkaars meerwaarde en aanvullende expertise in te zien en in te zetten. Maar met wisselingen van de wacht, moet de samenwerking soms weer helemaal opnieuw beginnen.

We zijn na twee jaar goed op weg. Er is kennis en vertrouwen opgebouwd, leerlingen en scholen ervaren meerwaarde van de samenwerking. Jongerenwerkers merken dat zij verschil kunnen maken voor jongeren die zij niet bereiken op straat of in de jongeren- en buurtcentra. Dat, bovenop de preventieve voordelen en de positieve effecten die scholen merken, biedt kansen voor verdere versterking van het jongerenwerk in school. We zijn gestart met een traject dat een langere adem verdient dan twee jaar. De eerste bevindingen zijn hoopgevend. We zien voor ons dat een structurele samenwerking tussen onderwijs en jongerenwerk een positieve, preventieve impact heeft op leerlingen van Amsterdamse middelbare scholen. We zetten de eerste succesvolle resultaten dan ook graag voort, om met vertrouwen en in gezamenlijkheid met de Gemeente, het Samenwerkingsverband voortgezet onderwijs Amsterdam-Diemen en andere partners, ons hard te maken voor onze jeugd. ■

6. Meer informatie

<https://magazines.platformjep.nl/jepzine/2020/01/index>

<https://www.platformjep.nl/documenten/publicaties/2021/09/16/stappenplan-voor-een-effectieve-samenwerking-tussen-jongeren-werk-en-onderwijs>

<https://www.hva.nl/akmi/gedeelde-content/nieuws/nieuwsberichten/2020/07/samenwerking-jongerenwerk-en-voortgezet-onderwijs.html>

<https://www.platformjep.nl/over-platform-jep/documenten/publicaties/2020/04/20/handen-ineen-voor-meer-veerkracht>

Hill, P., 2020 – Open access Youth Work: A narrative review of impact https://3532bf5a-d879-4481-8c8f-127da8c44deb.usrfiles.com/ugd/3532bf_ee863f0a261d4e70b3d3ee32435a21d7.pdf

**Samen voor
Jongeren**
A M S T E R D A M

www.jongerenwerk-in-school.nl